

Erhard Cziomer

prof. dr hab., Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ORCID 0000-0003-2126-0234

KRYZYSY, NAPIĘCIA I WSPÓŁPRACA PAŃSTW EUROPEJSKICH A ZMIANA MIĘDZYNARODOWEJ ROLI UNII EUROPEJSKIEJ W DRUGIEJ DEKADZIE XXI WIEKU. WPROWADZENIE

W pierwszej połowie drugiej dekady XXI wieku współpracę państw europejskich zakłóciło szereg kryzysów o charakterze finansowo-gospodarczym, polityczno-międzynarodowym oraz migracyjnym, Istotę ważniejszych kryzysów i napięć można podzielić i ująć syntetycznie następująco:

- pierwszy kryzys strefy euro, jaki rozwinął się na tle nadmiernego zadłużenia Grecji, a także Hiszpanii, Portugalii i Irlandii (2010–2015), został tylko częściowo rozwiązany;
- drugi kryzys, wywołany przez konflikt ukraińsko-rosyjski po aneksji Krymu przez Rosję (18.04.2014) oraz wspieranie przez Kreml prorosyjskich separatystów w Ukrainie Wschodniej (Donbas), doprowadził do utrzymania się po dzień dzisiejszy sankcji państw zachodnich wobec agresora oraz do konfrontacji USA, UE i NATO z Rosją;
- trzeci kryzys spowodowany został nasileniem na niespotykaną skalę nielegalnej migracji (ok. 1,2 mln w latach 2015–2016) z Bliskiego i Środkowego Wschodu oraz Afryki, zwłaszcza Syrii, do UE; brak systemowego rozwiązania w kolejnych latach, doprowadził do wielu napięć i kontrowersji m.in. wokół dyslokacji przybyszów przez państwa członkowskie UE;

- czwarty kryzys wywołał brexit, czyli kontrowersje wokół wyniku referendum z czerwca 2016 r. w sprawie pozostania lub wyjścia Wielkiej Brytanii z UE; brexit stanowi poważne wyzwanie, powodujące liczne implikacje dla spójności oraz przyszłości integracji europejskiej.

Powyższe kryzysy i wywoływane przez nie napięcia doprowadziły w Europie do nasilenia się tendencji nacjonalistyczno-populistycznych oraz przyczyniły się do osłabienia relacji UE z USA, Chińską Republiką Ludową (ChRL) i Rosją na tle załamywania się dotychczasowego neoliberalnego porządku międzynarodowego, z dominującą rolą USA na czele. Ważnymi elementami procesu przekształcania się dotychczasowego prozachodniego systemu międzynarodowego w kierunku multilateralnym z tendencjami autorytarnymi były przede wszystkim:

- zainicjowanie przez kierownictwo ChRL w latach 2013–2017 budowy wielkiego globalnego programu inwestycyjnego „Nowego Jedwabnego Szlaku” (wartości ok. 1 bln USD) dla umocnienia własnej pozycji mocarstwowej w skali globalnej i euroazjatyckiej;
- przejście nowej administracji amerykańskiej Donalda Trumpa do polityki protekcjonizmu, gróźb militarnych i wojen celno-handlowych (strategia „America First”) z ChRL oraz UE, zwłaszcza Niemcami, w celu zachowania pozycji jedyne supermocarstwa.

Zbliżenie się objętej sankcjami zachodnimi Rosji do Chin i podjęcie ścisłej współpracy stwarza poważne wyzwanie dla współpracy transatlantyckiej USA z państwami UE i NATO na arenie międzynarodowej.

Jako redaktor naukowy tomu wyrażam przekonanie, że wszelkie tezy i hipotezy zawarte w prezentowanych artykułach pozwolą czytelnikowi na lepsze zrozumienie zmian zachodzących tak w samej Unii Europejskiej, jak i skali ogólnoeuropejskiej oraz na całym świecie

* * *

Pragnę serdecznie podziękować wszystkim autorom, redaktorom, recenzentom oraz pozostałym osobom i instytucjom, którzy włożyli znaczny wysiłek merytoryczny i organizacyjny w przygotowanie, zredagowanie i publikację niniejszego tomu „Krakowskich Studiów Międzynarodowych”.